

5. Skillnaden mellan lymfödem och lipödem

Det finns stora skillnader mellan lymfödem och lipödem. Att få rätt diagnos är viktigt för att få rätt behandling och rådgivning.

Lymfödem kallas en svullnad som uppstått för att lymfsystemets större kärl inte fungerar som det ska. Lymfödem indelas i två kategorier beroende på vad orsaken är.

1. **Primärt lymfödem.** Uppstår när man är född med ett lymfsystem som inte är tillräckligt utvecklat. Orsaken till underfunktionen kan vara att det finns för få klaffar i systemet eller att lymfbanorna är för små, för få, eller missbildade på annat sätt. Primärt lymfödem upptäcks ofta som en oförklarlig svullnad som uppstår i en fot eller ibland i båda fötterna och sakta sprider sig uppåt mot knät. Om ödemet uppstår i båda benen brukar det oftast vara en sidoskillnad vid mätning av omkretsen.

Sekundärt lymfödem kallas det när en svullnad uppstår när ett normalt fungerande lymfsystem har skadats och därför inte arbetar med full kapacitet. En sådan skada kan uppstå genom en operation, ett slag eller en kraftig stukning som skadat stora lymfkärl.

Vanligaste sekundära lymfödemet är lymfödem i en arm efter bröstcancerbehandling.

Även bröstkorgen och bröstet kan drabbas av lymfödem om man gjort en bröstbevarande operation. Lymfödem kan också uppstå efter andra canceroperationer där man skadar stora lymfnodstationer, som i ett ben vid operation av prostata- eller underlivscancer eller på halsen och i ansiktet vid operationer av cancer i halsen eller munnen. Även vissa större ortopediska operationer kan ge lymfödem såsom vid knä- eller höftoperationer.

Lipödem drabbar oftast kvinnor men kan i enstaka fall drabba män. Lipödem kan ofta vara ärftligt och förekommer då hos flera kvinnor i släkten. Med modern teknik har man sett att vissa lymfkärl är onormalt krokiga, men man har inte kommit fram till exakt vad som orsakar lipödem. Lipödem börjar märkas som en bubblig, knölig fettväv som breder ut sig kring höfter och lår och som, med tiden, sprider sig nedåt benen till anklarna. Fötterna är dock normala liksom övre delen av kroppen. Blåmärken uppstår lätt då även blodkapillärerna kan vara försvagade. I senare stadier drabbas överkroppen och armarna men inte händerna. Obehandlat lipödem kan övergå i att även innehålla inslag av lymfödem. Lipödem kan **inte** diagnosticeras med lymfscintigrafi.

Lymfödem	Lipödem
En icke-symmetrisk svullnad som uppstår i en kroppsdel där större lymfkärl är skadade	Symmetriskt ökande svullnad/fettväv som börjar vid höfterna och sprider sig nedåt låren.
Fotsvullnad vid primärt benlymfödem	Fötterna normal storlek
Oftast ingen smärta vid beröring	Smärta vid beröring
Vanligtvis inte lätt att få blåmärken	Lätt att få blåmärken
Fettväven/huden känns hårdare och fastare att ta på och har slätare utseende än lipödem	Fettväven känns mjuk och knölig samt har bubbligt utseende. (celluliter)
Uppstår oftast inte i samband med hormonella svängningar.	Uppstår ofta i samband med hormonella svängningar vid pubertet, graviditet, eller klimakteriet.
Både kvinnor och män drabbas. (Kvinnor drabbas oftare pga bröstcancerbehandlingar)	Drabbar oftast kvinnor men är mer ovanligt hos män.
Primärt lymfödem kan vara ärftligt men ej sekundärt lymfödem.	Ärftlig komponent – flera kvinnor i släkten kan ofta ha samma typ av svullnad i benen.
Kan diagnosticeras med lymfscintigrafi	Diagnos kan inte ställas med lymfscintigrafi

